

Grupul infracțional organizat

Prof. univ. dr. Petre DUNGAN*
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

Organized crime, under its different forms, has represented a special interest for the scientific research. The presentation and analysis of the organized crime group, as well as the various forms of the above-mentioned notion (crime group, criminal association, crime organization, criminal gang, etc.), from the perspective of the new romanian penal legislation, but also of the foreign legal systems, represents the starting-point of the research in the present study.

Keywords: *organized crime, organized crime group, serious offence, structured group, cross-border crime, criminal organization*

Rezumat

Crima organizată, în diferitele sale forme de manifestare a prezentat întotdeauna un interes deosebit în domeniul cercetării științifice. Prezentarea și analiza grupului infracțional organizat, la fel ca și multiplele sale forme de manifestare (grup infracțional, asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, organizație criminală, bandă infracțională etc.) reprezintă punctul de plecare în realizarea prezentului demers științific, atât din perspectiva noii legislații penale române, cât și din perspectiva dreptului penal comparat.

Cuvinte-cheie: *crimă organizată, grup infracțional organizat, infracțiune gravă, grup structurat, infracțiuni transfrontaliere, organizație criminală*

1. Aspecte introductive

Necesitatea prezentării unor succinte sublinieri în legătură cu fenomenul criminalității organizate și în mod deosebit al grupului infracțional organizat, ne

* petre.dungan@drept.uvt.ro

este prilejuită, pe de o parte, de intrarea în vigoare a noului Cod penal, iar pe de altă parte, de existența unei continuități, în ciuda intervalului de timp extins între momentul promulgării și cel al intrării în vigoare, a considerațiilor doctrinei privind această formă de infracționalitate¹. Astfel, afirmam cu prilejul unui studiu anterior² că „nu vom face referiri la ceea ce legiuitorul român a înțeles prin expresia grup infracțional organizat”, oportunitatea unei astfel de analize neexistând la acel moment, iar noua reglementare penală încă nu fusese adoptată.

De aceea, acum când noul Cod penal român a intrat în vigoare – demers pe care îl apreciem și îl marcăm ca pe un început nou în viața juridică națională – și mai ales când în acesta se reglementează pentru prima dată instituții juridice și infracțiuni neprevăzute anterior de legislația românească, relevanța unui comentariu pe această temă apare pe deplin justificată. Infracțiunea de constituire a unui grup infracțional, prevăzută de art. 367, este un astfel de exemplu, fiind pentru prima dată când în Codul penal se incriminează o astfel de infracțiune și se definește printr-o normă interpretativă noțiunea de grup infracțional organizat.

Înainte de a prezenta unele considerații privind conținutul juridic al infracțiunii în discuție, de a înfățișa unele elemente comparative dintre Codul penal actual și Codul penal anterior cu referire la materia pe care o analizăm și de a face cunoscut modul de reglementare a grupului infracțional organizat în unele legislații penale străine, apreciem că sunt necesare câteva referiri la dimensiunile și semnificațiile conceptului de crimă organizată.

A devenit o realitate – de loc plăcută și ușor de remarcat chiar și de către nespecialiști – faptul că fenomenul crimei organizate a înregistrat o creștere și o diversificare a formelor sale de manifestare, inclusiv în modalitatea criminalității transnaționale organizate. Acest fenomen, însoțit de forme noi, deosebit de agresive, prin care organizațiile și asociațiile criminale încearcă să-și impună autoritatea în pofida adoptării unor măsuri specifice de prevenire și control la nivel instituțional național și internațional, tinde în unele state să devină nociv și prejudiciabil pentru viața economico-socială.

În privința celor două concepte – crimă organizată și grup infracțional organizat – vom puncta succint următoarele aspecte:

a) *în ceea ce privește crima organizată:*

- de-a lungul timpului și în mod deosebit spre sfârșitul secolului XX au fost propuse la nivel mondial mai multe definiții ale conceptului de crimă organizată,

¹ A se vedea P. Dungan, *Considerații privind criminalitatea organizată. Reglementări naționale*, în *Dreptul* nr. 12/2005, p. 195.

² *Ibidem*.

fără însă a se cuprinde în conținutul lor elementele caracteristice unui astfel de fenomen. Definitorii și programatice pentru înțelesul și semnificația conceptului în discuție au fost prevederile *Convenției Națiunilor Unite privind criminalitatea transnațională organizată*, adoptată la New York la 15 noiembrie 2000 și ratificată de România prin Legea nr. 565/2000³. Potrivit art. 2 din Convenție, criminalitatea organizată denumită *grup infracțional organizat* este definită ca fiind „un grup structurat, alcătuit din trei sau mai multe persoane, care există de o anumită perioadă de timp și acționează în înțelegere, în scopul săvârșirii uneia sau a mai multor infracțiuni grave sau infracțiuni prevăzute de prezenta convenție, pentru a obține direct sau indirect un avantaj financiar ori un alt avantaj material”;

- în legislația penală națională conceptul de crimă organizată nu este definit, însă cu toate acestea, încă din anul 2003 prin dispoziția art. 2 lit. c) din Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate⁴ au fost conturate unele trăsături ale criminalității organizate, prin definirea infracțiunii cu caracter transnațional;

b) în ceea ce privește caracterizarea grupului infracțional organizat, cu trimitere la legislația națională, arătăm că expresia în analiză a fost explicată pentru prima dată prin prevederile art. 2 lit. a) din Legea nr. 39/2003, dispoziție modificată prin art. 126 pct. 1 lit. a) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal⁵, în sensul că „grupul infracțional organizat” va fi definit potrivit art. 367 alin. (6) C. pen.

2. Conținutul legal al infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat

Înțelegerea și posibilitatea realizării unei analize corecte și în final efectuarea unor observații, depind în mare măsură de cunoașterea conținutului incriminator. De aceea, prin dispoziția art. 367 C. pen. infracțiunea în discuție se definește astfel:

(1) *Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.*

(2) *Când infracțiunea ce intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoare mai mare*

³ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2002.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 171 din 18 martie 2003.

⁵ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012.

de 19 ani, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și (2) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(4) Nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin. (1) și (2), dacă denunță autorităților grupul infracțional organizat înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia care intră în scopul grupului.

(5) Dacă persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în alin. (1)-(3) înlesnește în cursul urmăririi penale aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unui sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.

(6) Prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni.

3. Asemănări și deosebiri față de Codul penal din 1968, Codul penal actual, Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate și analiza unor expresii

Într-o cercetare firească și detașată în timp de momentul incriminării în Codul penal a infracțiunii în discuție (anul 2009) un astfel de sub-punct ar putea să nu prezinte relevanță și cu atât mai puțin să fie interesant, însă conștientizând factorii de timp în care are loc prezenta analiză (la aproape 5 ani de la incriminare) apreciem că ar putea să apară interesantă și stimulatorie prezentarea chiar și în mod succint a elementelor de comparație dintre reglementările de mai sus și aceasta, cu atât mai mult cu cât factorul timp – și nu numai acesta – ne poate îndreptăți a face unele observații de natură a readuce conceptul de grup infracțional organizat între parametrii prevăzuți în Convenția Națiunilor Unite privind criminalitatea transnațională organizată, aliniindu-ne și prin aceasta la legislația europeană în care într-o măsură majoritară se definește sintagma în cauză prin reținerea tuturor elementelor prevăzute în Convenție.

a) În privința asemănarilor și deosebirilor dintre **Codul penal anterior și legea specială** precizăm că:

- în Codul penal anterior nu exista o incriminare a constituirii unui grup infracțional organizat prevăzându-se doar fapta de asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni (art. 323 C. pen. anterior);

- noțiunea de grup infracțional organizat și implicit infracțiunea de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat nu au fost ignorate de legislația națională fiind prevăzute în art. 7 din Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, dispoziție abrogată prin art. 126 pct. 2 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

b) În legătură cu asemănările și deosebirile dintre **Codul penal actual și legea specială** amintită, consemnăm:

- în amândouă prevederile se definește grupul infracțional organizat, cu mențiunea că dispoziția art. 2 lit. a) din Legea nr. 39/2003 a fost modificată prin art. 126 pct. 1 lit. a) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, astfel încât prin grup infracțional organizat se înțelege grupul constituit potrivit art. 367 alin. (6) C. pen.;

- dacă prin dispoziția art. 367 C. pen. se incriminează constituirea unui grup infracțional organizat, prin prevederile art. 126 pct. 2 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, se abrogă art. 7 din Legea nr. 39/2003 care prevedea infracțiunea de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat.

Pornind de la semnificația și importanța pe care legiuitorul o acordă diferitelor expresii – ce au legătură cu domeniul cercetat – cu care se „operează” în diverse acte normative vom preciza de la început, că în realizarea obiectivului propus la acest punct, vom avea în vedere prevederile din Codul penal actual, Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României⁶ și Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului⁷, acte normative ce au anumite prevederi abrogate sau modificate prin Legea nr. 187/2012.

Mai întâi, subliniem că observațiile noastre privind reglementarea națională se referă la Codul penal actual în care se prevăd două infracțiuni, art. 367 („Constituirea unui grup infracțional organizat”) și art. 409 („Constituirea de structuri informative ilegale”).

Tot cu privire la legea națională arătăm că prin dispoziția art. 37 pct. 1 din Legea nr. 187/2012 au fost abrogate prevederile art. 19 din Legea nr. 51/1991 referitoare la inițierea, organizarea sau constituirea pe teritoriul României de structuri informative, caz în care rămân în vigoare prevederile art. 409 C. pen. privitoare la „Constituirea de structuri informative ilegale”. Se mențin de

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 163 din 7 august 199.

⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1161 din 8 decembrie 2004.

asemenea în vigoare prevederile art. 3 lit. l) din Legea nr. 51/1991 privind „Inițierea sau constituirea de organizații sau grupări ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a acestora, în scopul desfășurării vreunora dintre activitățile enumerate la lit. a)-k), precum și desfășurarea în secret de asemenea activități de către organizații sau grupări constituite potrivit legii”.

Cu referire la Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului consemnăm două aspecte: pe de o parte, rămânerea neschimbată a unor prevederi cum ar fi cele referitoare la art. 4 pct. 3-5 privind grupul structurat, gruparea teroristă și organizația teroristă, iar pe de altă parte, modificarea prin art. 159 pct. 6 al Legii nr. 187/2012 a dispoziției art. 35 din legea specială (modificare ce se referă doar la limitele de pedeapsă, și nu la conținutul incriminator). În acest sens arătăm că, potrivit art. 4 pct. 3 din Legea nr. 535/2004 prin „grup structurat” se înțelege acel grup care nu este format aleatoriu pentru săvârșirea imediată a unui act terorist, nu presupune un număr constant de membri și nu necesită stabilirea în prealabil a rolului acestora sau a unei structuri ierarhice; potrivit pct. 4 al aceluiași articol prin „grupare teroristă” se înțelege grupul structurat, mai mare de două persoane, înființat de o anumită perioadă de timp și care acționează concertat pentru comiterea de acte teroriste; iar conform pct. 5 din legea amintită, prin „organizație teroristă” se înțelege acea structură constituită ierarhic, cu ideologie proprie de organizare și acțiune, având reprezentare la nivel național, cât și internațional, și care, pentru realizarea scopurilor specifice, folosește modalități violente și/sau distructive.

Pentru a înțelege mai bine dispoziția modificată a art. 35 din Legea nr. 535/2004 vom reda conținutul textului incriminator, arătând că „fapta de a se asocia sau de a iniția constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii de acte de terorism ori aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unei astfel de asocieri se pedepsește cu închisoare de la 10 la 15 ani, fără a se putea depăși maximumul prevăzut de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asocierii”.

Literatura de specialitate⁸ apreciază că prin „grupare” se înțelege o categorie, o tabără de persoane alcătuită, de regulă, dintr-un număr restrâns de membri, cu o structură organizatorică mai simplă și cu un plan de activitate mai limitat, iar prin „asociație” se înțelege o grupare de persoane, caracterizată prin numărul membrilor și calitatea acestora, prin structura organizatorică și printr-un anumit

⁸ A se vedea I. Fodor, *Complotul* (comentariu), în V. Dongoroz și alții, *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială*, vol. III, Editura Academiei R.S. România, București, 1971, p. 135.

program a cărui realizare constituie obiectul asociației. Atât asociația, cât și gruparea trebuie să aibă drept scop săvârșirea uneia sau unora dintre infracțiunile arătate în dispoziția incriminatoare.

Într-o altă opinie⁹ se apreciază că „asocierea” se realizează prin acțiunea fiecăreia dintre persoanele care participă la această înjghebare colectivă, indiferent din ce ar consta în mod concret contribuția fiecăruia; prin această acțiune ia naștere pluralitatea constituită de făptuitori supuși unei anumite discipline interne, unor anumite reguli privind ierarhia, rolurile membrilor și planurile de activitate.

Noi apreciem că specific termenului „asociere” este faptul că asocierea constituită sau a cărei constituire este inițiată, ori la care se aderă sau căreia i se dă sprijin sub orice formă, trebuie să aibă ca scop săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni, în principiu de orice natură și gravitate.

În al doilea rând, dacă grupul infracțional organizat este definit prin textul art. 367 nu același lucru putem spune despre „structura informativă” care nu este explicată nici în conținutul textului invocat și nici în Titlul X – „Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală” – al noului Cod penal. De aceea considerăm că această lacună a legii penale este cu atât mai gravă cu cât expresia în discuție nu este explicată nici prin dispozițiile Legii nr. 51/1991 privind siguranța națională a României și nici prin Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului.

Există și opinia¹⁰ potrivit căreia prin „structură operativă” care acționează în afara cadrului legal se înțelege acel mod de organizare a două sau a mai multor persoane alcătuind un grup ale cărui activități sunt culegerea, evaluarea și valorificarea informațiilor specifice sistemului în care este integrată acea structură, după cum există și opinia¹¹ că prin structură operativă se înțelege o grupare constituită din trei sau mai multe persoane care ființează un timp mai îndelungat, având o structură organizatorică și un plan de acțiune specific și detaliat în scopul culegerii sau prelucrării de informații secrete de stat, în afara cadrului legal.

Nu vom evidenția asemănările și deosebirile care există între opiniile de mai sus pentru că acestea sunt ușor de sesizat, ci vom sublinia că, în opinia noastră,

⁹ A se vedea I. Oancea, *Asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni* (comentariu), în V. Dongoroz și alții, *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială*, vol. IV, Editura Academiei R.S. România, București, 1972, p. 689.

¹⁰ A se vedea Gh. Diaconescu și C. Duvac, *Dreptul penal. Partea specială. Noul Cod penal*, vol. I, Editura Fundației României de Măine, București, 2006, p. 392.

¹¹ A se vedea S. Ioan Florescu, *Pluralitatea constitutivă de făptuitori*, teză de doctorat, Timișoara, 2011, p. 186.

principalele trăsături care caracterizează structura informativă și care se află la baza definirii unui astfel de concept sunt:

- inițierea, organizarea sau constituirea structurii informative trebuie să se facă pe teritoriul României;

- acțiunea de inițiere, organizare sau constituire a unei astfel de structuri trebuie să aibă un scop precis determinat;

- obiectul constituirii structurii informative este alternativ: fie de culegere sau prelucrare a unor informații secrete de stat, fie de desfășurarea de către o asemenea structură a unei activități de culegere sau prelucrare de asemenea informații, în afara cadrului legal.

În sensul dat de norma de incriminare (art. 409 C. pen.) definim structura informativă ca fiind „organizația sau gruparea formată din două sau mai multe persoane, cu o structură organizatorică mai complexă decât cea a grupului infracțional organizat, având o durată în timp limitată la obiectul propus, o existență de sine stătătoare pe teritoriul României și cu un scop bine determinat, acela de culegere de informații secrete de stat, în afara unui cadru legal”.

În literatura de specialitate¹² „gruparea” este definită ca fiind o reuniune de persoane formată de regulă dintr-un număr relativ restrâns de persoane, cu o structură organizatorică mult mai simplă și cu un plan de activitate mai limitat.

În privința termenului „organizație” apreciem că aceasta constituie o asocieră compusă din mai multe persoane, în formă complexă și superioară unei grupări, cu o anumită organizare, disciplină, program și reguli clare, determinate de scopul urmărit.

Am definit structura informativă prin referirea la două sau mai multe persoane deoarece, așa cum se susține și în literatura de specialitate¹³, în etapa actuală de dezvoltare a tehnicii informatice chiar și numai două persoane pot să culeagă sau să prelucreze în afara cadrului legal, informații secrete de stat.

Am lăsat spre final observațiile și comentariile privind grupul infracțional organizat întrucât acesta face în principal obiectul analizei prezente. În acest sens vom arăta că în principiu, definirea expresiei în discuție este realizată prin norma de incriminare (art. 367 C. pen.), motiv pentru care atribuirea de către noi a unui înțeles sau altul apare neavenită și nejustificată. Totuși, observațiile noastre

¹² A se vedea Gh. Diaconescu, C. Duvac, *op. cit.*, vol. II, p. 143.

¹³ A se vedea P. Dungan, T. Medeanu, V. Pașca, *Drept penal. Parte specială*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 462.

privesc tocmai această definiție, care deși este corectă și aproximativ în spiritul Convenției, prezintă și unele lipsuri după cum urmează:

Un element esențial și determinant pentru definirea grupului infracțional organizat este *scopul* pentru care acesta a fost constituit. Astfel, dacă în Legea nr. 39/2003 se prevedea că inițierea sau constituirea unui asemenea grup se face „în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave”, scop inserat și în dispoziția art. 2 din Convenție; în Codul penal actual (art. 367) nu s-a mai prevăzut categoria de infracțiuni pentru care se constituie grupul infracțional organizat precizându-se la modul general că acesta se constituie în „scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni”.

Din această perspectivă, observăm că în legea penală nouă, legiuitorul a extins foarte mult – și credem că neinspirat – sfera infracțiunilor scop, astfel încât, ceea ce s-a dorit, atât prin dispozițiile Convenției (care indică infracțiuni grave și infracțiuni enumerate în cuprinsul său), cât și prin prevederile Legii nr. 39/2003 (infracțiune gravă), nu s-a mai realizat prin noua reglementare penală, extinzându-se în mod exagerat aplicarea ori reținerea grupului la orice categorie de infracțiuni (mai mult sau mai puțin grave) și în cazul oricărei asocieri infracționale. Această împrejurare nu numai că nu va fi de natură să ducă la reducerea fenomenului infracțional ori la menținerea lui sub control, ci dimpotrivă, va releva neracordarea legislației penale naționale la directivele-cadru europene, dar și trecerea în derizoriu a unui astfel de concept care în realitate, în activitatea practică este pe deplin necesar și bine venit, dar cu limitele pe care însăși Convenția le impune; nu credem că o asemenea legiferare este un abuz național, ci mai degrabă, ea prezintă o atitudine „prea plină de zel” față de recomandările-cadru în materie.

Așa cum arătam, cu toate că în alin. (1) al art. 367 C. pen. nu se mai prevede scopul pentru care a fost inițiat sau constituit grupul infracțional organizat sau la care s-a aderat ori care a fost sprijinit, la alin. (2) al textului invocat se prevede o formă agravată a constituirii grupului infracțional organizat, precizându-se că „în situația în care infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat se sancționează de lege cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoare mai mare de 10 ani, pedeapsa este închisoare de la 3 la 10 și interzicerea exercitării unor drepturi”. Prin urmare, chiar dacă legiuitorul nu a mai prevăzut un scop anume, totuși el trebuie să existe, în condițiile de mai sus, întrucât simpla inițiere, constituire, aderare sau sprijinire a unui grup, chiar și organizat, nu constituie infracțiune decât atunci când grupul respectiv este un grup infracțional organizat,

structurat și constituit pe o anumită perioadă de timp, așa cum este definit de prevederile art. 367 alin. (6) C. pen.;

Din această perspectivă incriminarea din art. 367 C. pen. se deosebește de cea din art. 7 din Legea nr. 39/2003 (care așa cum am arătat a fost abrogată) asemănându-se într-o oarecare măsură cu cea din art. 323 C. pen. anterior (asocierea privind săvârșirea de infracțiuni) unde se prevedea că fapta respectivă se realizează în scopul „săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni, altele decât cele arătate în art. 167 (Complotul)”.

Se mai poate observa și faptul că acțiunea de inițiere sau de constituire ca și cea de aderare sau de sprijinire trebuie să privească nu orice fel de grup, grupare, asociație etc., ci numai un grup infracțional organizat.

Concluzia care se desprinde din cele expuse este aceea că, pentru existența infracțiunii prevăzute în art. 367 C. pen. este necesar ca acțiunile (inițiere, constituire, aderare ori sprijinire) descrise limitativ trebuie să privească un grup infracțional organizat, iar constituirea nu trebuie să se mai înfăptuiască în scopul, în săvârșirea unor anumite infracțiuni, ci al oricărei alte infracțiuni.

Din această ultimă perspectivă s-ar putea aprecia că prin dispozițiile Codului penal nou s-a lărgit foarte mult sfera infracțiunilor pentru care se poate constitui grupul infracțional, practic grupul infracțional organizat reducându-se la orice asociere infracțională¹⁴.

În altă ordine de idei, în textul art. 367 noul legiuitor a introdus expresia „sub orice formă” lăsând să se înțeleagă că acțiunile de aderare sau sprijinire a unui grup infracțional organizat se pot face sub orice formă, expresie ce semnifică fără dubiu, caracterul enunțiativ, și nu exhaustiv, prin care se poate adera sau sprijini un astfel de grup.

În legea penală nouă prin dispoziția art. 367 alin. (6) C. pen. nu s-a mai păstrat expresia „pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau un alt beneficiu material” motiv pentru care ne exprimăm opinia că renunțarea la care ne-am referit nu este în spiritul și sensul pe care legiuitorul internațional și național (prin Legea nr. 39/2003) l-a avut în vedere când a definit conceptul de grup infracțional organizat. Prin neprevvederea mobilului constituirii unui grup infracțional organizat „obținerea în mod direct sau indirect a unui beneficiu financiar sau unui alt beneficiu material” se va putea ajunge la reținerea ori la invocarea existenței unui astfel de grup și atunci când constituirea se face din

¹⁴ P. Dungan, T. Medeanu, V. Pașca, *Drept penal. Parte specială, vol. II, Presentare comparativă a noului Cod penal și a Codului penal din 1968*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 311.

considerente morale, psihice, împrejurare ce în mod evident nu a fost avută în vedere nici prin dispozițiile Convenției și nici prin fostele prevederi ale legii speciale.

Excesul legiuitorului român de a nu mai prevedea expres și limitativ categoriile de infracțiuni pentru care se constituie grupul și de a nu mai reține în definirea grupului că autorii nu s-au constituit pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material, transformă acest element de agravare (grup infracțional organizat) într-o simplă asociere infracțională.

4. Aspecte de drept comparat

În sistemele de drept european, și nu numai, a existat și există o preocupare legislativă constantă în combaterea crimei organizate, prin incriminarea diverselor forme de asociere infracțională.

Întrucât în doctrină¹⁵ au fost prezentate câteva modele de reglementare a crimei organizate (francez, italian și american), noi vom reda alte modele legislative, încercând să realizăm și unele comentarii, fie cu privire la modelul în cauză, fie la comentarea elementelor de asemănare ori de diferențiere în cadrul modelelor respective ori față de alte modele, demers pe care îl considerăm necesar pentru înțelegerea într-o manieră mai clară și mai exactă a incriminării în domeniu din noul nostru Cod penal.

A. Modelul portughez

Conținutul legal al infracțiunilor specifice domeniului de cercetare. Potrivit art. 299§ C. pen. port.¹⁶, prin „asociere infracțională” se înțelege:

(1) *Cel care promovează sau pune bazele unui grup, unei organizații sau asociații al cărei scop sau activitate este îndreptată spre comiterea de infracțiuni este pedepsit cu închisoare de la 1 la 5 ani.*

(2) *Primește aceeași pedeapsă cel care face parte din astfel de grupuri, organizații sau asociații sau care le sprijină prin furnizarea de arme, muniții, instrumente de crimă, pază sau locuri pentru reuniuni, sau orice fel de ajutor pentru recrutarea de noi elemente.*

(3) *Cel care este șeful sau care conduce grupurile, asociațiile sau organizațiile menționate la alineatele anterioare, se pedepsește cu închisoare de 2 la 8 ani.*

¹⁵ A se vedea G. Antoniu, *Reflecții asupra crimei organizate*, în *Revista de Drept Penal* nr. 3/1997, p. 44.

¹⁶ Textul Codului penal portughez accesibil online la: <http://www.preventgenocide.org/pt/direito/codigas/portugal.htm>.

(4) Pedepsele menționate pot fi în mod special atenuate sau suspendate dacă autorul împiedică sau depune eforturi serioase de a împiedica menținerea grupurilor, asociațiilor sau organizațiilor, sau aduce la cunoștința autorităților existența lor, astfel încât să se poată evita comiterea de infracțiuni.

Analiza infracțiunii de asociere infracțională. Potrivit textului citat, legiuitorul portughez are în vedere trei modalități de pluralitate constituită: grupul, organizația și asociația infracțională.

Elementul material al laturii obiective a infracțiunii de asociere infracțională se realizează doar prin acțiuni, fapta analizată fiind o infracțiune comisivă prin acțiune. Din punct de vedere al înfăptuirii laturii obiective această infracțiune are un conținut alternativ, putând fi săvârșită prin oricare dintre acțiunile descrise.

Cele două acțiuni alternative (a promova sau a pune bazele unui grup, unei organizații sau asociații) trebuie să aibă ca scop comiterea de infracțiuni. Din această perspectivă, observăm că asocierea infracțională (art. 299§) se deosebește de grupul infracțional organizat așa cum este definit de prevederile art. 2 lit. a) din Convenție, ori de prevederile art. 367 C. pen. rom.

Deși din prevederile Codului penal portughez nu reiese clar că asocierea infracțională presupune existența unui grup structurat, totuși susținem că prin trimitere la celelalte alineate ale art. 299§, această formă infracțională trebuie privită ca având o structură ierarhică prestabilită, o ierarhizare, o subordonare și o disciplină strictă a membrilor săi. De altfel, alin. (3) din dispoziția invocată prevede clar existența unui șef, a uneia sau a unor persoane care conduc grupurile, organizațiile sau asociațiile.

În altă ordine de idei, în textul legii portugheze nu s-a prevăzut ca asociația infracțională să fie formată din trei sau mai multe persoane dar, această omisiune nu este lăsată pe seama doctrinei ori a jurisprudenței, ci dimpotrivă – ceea ce este de apreciat – în dispoziția art. 300§ alin. (2) se arată că se consideră grup, organizație sau asociație teroristă „gruparea a două sau a mai multor persoane care, acționând de comun acord, vizează prejudicierea integrității sau independenței naționale, împiedică, modifică sau distruge funcționarea instituțiilor Statului prevăzute în Constituție, forțează autoritatea publică să comită sau să se abțină de la a comite sau să tolereze comiterea unei fapte, sau intimidează anumite persoane, grup de persoane sau populația în general, prin săvârșirea de infracțiuni:

- a) împotriva vieții, integrității fizice sau libertății persoanelor;
- b) împotriva siguranței transporturilor și comunicațiilor, inclusiv cele telegrafice, telefonice, de radio sau de televiziune;

c) producerea frauduloasă a unui pericol comun prin incendiere, eliberarea de substanțe radioactive sau de gaze toxice sau asfixiante, inundație sau avalanșă, distrugerea unei construcții, contaminarea alimentelor și apelor destinate consumului uman sau răspândirea de boli vătămătoare plantelor sau animalelor;

d) de sabotaj;

e) care implică folosirea energiei nucleare, arme de foc, substanțe sau dispozitive explozive, mijloace incendiare de orice natură, pachete sau scrisori capcană.

Persoana care este șeful grupului sau conduce grupul, organizația sau asociația teroristă este pedepsită cu închisoare de 10 la 15 ani.

Așadar, legiuitorul portughez definește în cadrul aceluiași conținut și prin aceleași elemente, toate cele trei forme ale asocierii infracționale nemailăsând loc la interpretări, opinii sau orice alte aprecieri cu privire la înțelesul expresiilor și termenilor folosiți în Codul penal.

Dacă în conținutul alin. (1) al art. 299§ C. pen. port. se prevăd două modalități normative de realizare a elementului material, respectiv cea de promovare și cea referitoare la a pune bazele unui grup, unei organizații sau asociații, la forma asimilată [alin. (2)] mai sunt prevăzute încă două modalități și anume, acțiunea de a face parte din astfel de entități și cea de a le sprijini prin furnizarea de arme, muniții, instrumente de crimă, pază sau locuri pentru reuniuni sau orice fel de ajutor pentru recrutarea de noi elemente.

În legătură cu acțiunile arătate se poate observa că unele dintre ele sunt identice cu cele prevăzute în conținutul normativ al art. 367 C. pen. rom., iar altele au un înțeles mai larg sau mai restrâns în raport de sensul și conotația pe care o are fiecare termen sau expresie din țara respectivă.

Deosebit de importante sunt prevederile art. 299§ alin. (3) C. pen. port. în care – cu totul diferit de legislația noastră penală – se prevede în mod expres o pedeapsă mai gravă pentru șeful sau conducătorul grupului, organizației sau asociației. Această prevedere reliefează în opinia noastră următoarele aspecte:

- asocierea infracțională prevăzută în art. 299§ C. pen. port., chiar dacă nu cuprinde în conținutul său normativ toate trăsăturile și elementele specifice grupului infracțional organizat prevăzut în art. 2 lit. a) din Convenție, nu poate fi considerată decât tot o grupare infracțională organizată atâta timp cât din prevederile sale reiese fără dubii existența unei subordonări ierarhice, unei discipline interne sau a unor reguli și principii clare și obligatorii privind rolurile șefului, conducătorului sau membrilor săi;

- asocierea infracțională nu constituie o entitate ocazională formată întâmplător, întrucât caracterul structurat, coordonata temporală și existența unui scop sau a unei activități ce este îndreptată spre comiterea de infracțiuni (fără ca acestea să fie prevăzute limitativ) scot în evidență o formă de asociere criminală cu regim sancționator pe măsură (2 la 8 ani pentru șeful sau cel care conduce grupul, organizația sau asociația);

- în Codul penal portughez nu s-au prevăzut expres infracțiunile care intră în scopul asocierii infracționale;

- dacă în dispoziția art. 367 C. pen. rom. sunt prevăzute două cauze, una de nepedepsire [alin. (4)] și una de atenuare a răspunderii penale [alin. (5)], în dispoziția art. 299§ C. pen. port. [alin. (4)] sunt prevăzute tot două cauze, una specială de atenuare și alta de suspendare a executării pedepsei cu închisoare. Prin urmare, apreciem că potrivit legislației portugheze este necesar (în ambele situații, de atenuare sau de suspendare a pedepsei) ca față de făptuitorul în favoarea căruia se reține vreuna dintre cauze, să se aplice o pedeapsă care apoi să fie atenuată ori suspendată.

Considerăm că dispozițiile prevăzute în art. 45§ (închisoare cu suspendare) și art. 72§ (atenuare specială a pedepsei) au caracter general, iar prevederile alin. (4) ale art. 299§ au caracter special și operează numai în situațiile prevăzute de acest text.

Prin dispoziția art. 300§ C. pen. port. este incriminată „organizația teroristă” prevăzându-se că:

(1) *Cel care promovează sau pune bazele unui grup, organizații sau asociații teroriste, aderă la ele sau le sprijină, este pedepsit cu închisoare de la 5 la 15 ani.*

(2) *Se consideră grup, organizație sau asociație teroristă gruparea a două sau mai multor persoane care, acționând de comun acord, vizează prejudicierea integrității sau independenței naționale, împiedică, modifică sau distruge funcționarea instituțiilor Statului prevăzute în Constituție, forțează autoritatea publică să comită, să se abțină de la a comite sau să tolereze comiterea unei fapte, sau intimidează anumite persoane, grup de persoane sau populație în general prin săvârșirea infracțiunii:*

a) *împotriva vieții, integrității fizice sau libertății persoanelor;*

b) *împotriva siguranței transporturilor și comunicațiilor, inclusiv cele telegrafice, telefonice, de radio sau de televiziune;*

c) *producerea frauduloasă a unui pericol comun prin incendiere, eliberarea de substanțe radioactive sau de gaze toxice sau asfixiante, inundație sau avalanșă,*

distrugerea unei construcții, contaminarea alimentelor și apelor destinate consumului uman sau răspândirea de boli vătămătoare plantelor sau animalelor;

d) de sabotaj;

e) care implică folosirea de energie nucleară, arme de foc, substanțe sau dispozitive explozive, mijloace de incendiere de orice natură, pachete sau scrisori capcană.

(3) Cel care este șeful sau conduce grupul, organizația sau asociația teroristă este pedepsit cu închisoare de la 10 la 15 ani.

(4) Când un grup, o organizație sau asociație sau persoanele menționate la alin. (1) sau (3) posedă oricare dintre mijloacele indicate la alin. (2) lit. e), limitele minime și maxime ale pedepsei sunt agravate cu o treime.

(5) Cel care comite actele pregătitoare constituirii grupului, organizației sau asociației teroriste este pedepsit cu închisoare de la 1 la 8 ani.

Fără a mai realiza o analiză structurată a infracțiunii de organizație teroristă, se poate observa profunzimea și claritatea cu care legiuitorul portughez reglementează această infracțiune, prevăzând până la detalii acțiunile ori inacțiunile de realizare a elementului material, și nu numai. Semnalăm și faptul că potrivit alineatului ultim al textului incriminator citat, sunt pedepsite foarte aspru și actele pregătitoare.

B. Modelul finlandez

Conținutul legal al infracțiunilor specifice domeniului de cercetare. Potrivit Capitolului 17, intitulat „Infracțiuni contra ordinii publice (563/1998)”, Secțiunea 1a, „Participarea la activitatea unei organizații infracționale (142/2003)”, prin organizație infracțională se înțelege:

(1) O persoană care:

1. înființând sau organizând o organizație infracțională ori recrutând sau încercând să recruteze persoane pentru organizația respectivă,

2. dotând sau încercând să doteze o astfel de organizație cu explozibili, arme, muniție, substanțe sau bunuri destinate producerii acestora sau alte obiecte sau substanțe periculoase,

3. organizând sau încercând să organizeze sau asigurând instruirea unei organizații infracționale pentru desfășurarea de activități infracționale,

4. obținând sau încercând să obțină pentru o organizație infracțională sau dându-i acesteia spațiul sau alte dotări necesare ori mijloace de transport sau alte echipamente foarte importante pentru organizație,

5. oferind sau acumulând, direct sau indirect, valori destinate finanțării activităților infracționale ale organizației,

6. administrând situații financiare importante pentru organizație sau oferind consiliere financiară sau juridică de o importanță deosebită pentru activitatea organizației infracționale, sau

7. comițând o infracțiune menționată la capitolul 32, secțiunea 1(2)(1) sau 1(2)(2), participă la activitățile unei organizații infracționale menite să comită una sau mai multe infracțiuni pentru care pedeapsa maximă legală este închisoare pe o perioadă mai mare de 4 ani, sau una sau mai multe infracțiuni dintre infracțiunile enumerate la capitolul 11, secțiunea 8, și dacă infracțiunea respectivă sau o tentativă a acesteia pedepsită prin lege a fost comisă, va fi condamnată pentru participare la activitatea unei organizații infracționale, la plata unei amenzi sau la o pedeapsă cu închisoare de până la 2 ani.

(2) Prevederile de mai sus de la sub-secțiunea 1 (6) privind consilierea juridică nu se aplică în cazul îndeplinirii îndatoririlor de consilier sau reprezentant juridic legat de ancheta preliminară sau de procedurile în instanță privind o infracțiune sau punerea în aplicare a unei sentințe.

(3) Prevederile de la sub-secțiunea 1 nu se aplică dacă legea prevede o altă pedeapsă la fel de aspră sau mai aspră pentru fapta respectivă.

(4) Organizația infracțională este definită ca o asocieră structurată, formată de-a lungul unei perioade de timp, din cel puțin trei persoane ce acționează de comun acord pentru comiterea infracțiunilor intenționate la sub-secțiunea 1.

Potrivit secțiunii 1_a, legiuitorul finlandez are în vedere o singură modalitate de pluralitate constituită respectiv organizația infracțională, dar în același capitol la secțiunea 2 și 3 „Acte de revoltă (563/1998)” și „Acte violente de revoltă (563/1998)” se face trimitere și la termenul de „mulțime” fără ca acesta să fie explicat și fără să se prezinte în dispoziția incriminatoare vreun element de structură, de organizare, de alcătuire, durată etc.

Pentru a avea o reprezentare cât mai clară a sintagmei „mulțime”, vom prezenta conținutul celor două secțiuni.

Secțiunea 2 – Acte de revoltă (563/1998)

Atunci când, în mod evident, o mulțime intenționează să recurgă la violență împotriva unei persoane sau să provoace pagube importante unei proprietăți, o persoană care participă activ la actele mulțimii și astfel încalcă ordinele legale emise de oficialul competent, va fi condamnată pentru *acte de revoltă*, la plata unei amenzi sau la o pedeapsă cu închisoare de până la un an.

Secțiunea 3 – Acte violente de revoltă (563/1998)

Atunci când o *mulțime* comite o infracțiune menționată la capitolul 16, recurge la violență împotriva unei persoane sau provoacă și participă activ la actele mulțimii, va fi condamnată pentru *acte violente de revoltă*, la plata unei amenzi sau la o pedeapsă cu închisoare de până la doi ani.

Dar Codul penal finlandez reglementează în Capitolul 13 intitulat „Înaltă trădare (578/1995)” și alte categorii de asociații, după cum urmează:

În secțiunea 3 se incriminează „Pregătirea unui act de înaltă trădare (578/1995)”, faptă ce constă în :

(1) O persoană care în scopul comiterii unui act de înaltă trădare:

a) complotază cu un stat străin sau cu un reprezentant al acestuia;

b) produce, procură, assemblează sau stochează arme de foc sau alte instrumente pentru comiterea actelor de violență;

c) recrutează sau adună trupe sau furnizează arme de foc pentru trupe, va fi condamnată pentru pregătirea unui act de înaltă trădare la o pedeapsă de cel puțin 4 luni și cel mult 4 ani de închisoare.

(2) Va fi de asemenea condamnată pentru pregătirea unui act de înaltă trădare o persoană care înființează sau organizează o asociație al cărui scop este abrogarea agresivă sau modificarea Constituției sau a fundamentelor politice ale Finlandei, face parte din conducerea unei astfel de asociații sau contribuie în mod semnificativ la activitățile acesteia sau, cunoscând scopurile acesteia, îi furnizează important sprijin financiar, organizatoric sau alt tip de sprijin similar.

În secțiunea 4 se incriminează fapta de „Operațiuni militare (578/1995)” care constă în:

O persoană care înființează, organizează sau furnizează rezervele necesare unei asociații de tip militar, ce are ca scop exercitarea de influență politică, face parte din conducerea unei astfel de asociații, îi oferă un important sprijin financiar sau de alt tip, organizează sau asigură instruirea militară în cadrul organizației, va fi condamnată pentru operațiuni militare ilegale la plata unei amenzi sau la o pedeapsă cu închisoare de până la 2 ani.

Analiza succintă a infracțiunilor prezentate. Din cele prezentate mai sus observăm că legiuitorul finlandez face referiri la două expresii: cea de organizație infracțională și cea de mulțime.

În legătură cu noțiunea de „mulțime” arătăm că, deși termenul în discuție nu este explicat în Codul penal finlandez, totuși noi apreciem că el poate fi definit ca

fiind o grupare alcătuită ocazional, pe o perioadă limitată de timp, dintr-un număr mare de oameni, fără o structură organizatorică, fără roluri prestabilite între membrii săi și fără un plan de activitate. Mai deducem din textul secțiunii 2 faptul că activitatea infracțională a mulțimii este incriminată atunci când aceasta recurge la violență împotriva unei persoane sau provoacă pagube importante unei proprietăți, altfel spus, acțiunile mulțimii cad sub incidența legii numai atunci când activitatea infracțională este îndreptată, prin acte de violență, fie împotriva persoanei, fie împotriva proprietății acesteia.

În ceea ce privește expresia de *organizație infracțională* legiuitorul finlandez este mai riguros și mai exact, nu numai prin definirea expresiei în analiză, dar și prin prezentarea detaliată a acțiunilor specifice elementului material care se realizează doar prin acțiuni, fapta analizată fiind o infracțiune comisivă prin acțiune. Din punct de vedere al înlăturării laturii obiective, această infracțiune are un conținut alternativ putând fi săvârșită prin oricare dintre acțiunile descrise în textul secțiunii 1_a.

Acțiunile alternative (enumerare în textul incriminator) trebuie să aibă ca scop fie participarea în calitate de autor la comiterea unor infracțiuni prevăzute expres în capitolul 32 secțiunea 1 (2)(1) sau 1 (2)(2), fie având calitatea de participant la activitățile unei organizații infracționale menită să comită una sau mai multe dintre infracțiunile menționate în capitolul 11, secțiunea 8.

Din prevederile Codului penal finlandez reiese clar că organizația infracțională așa cum este prevăzută în secțiunea 1_a păstrează în conținutul său elementele grupului infracțional organizat, prevăzut în art. 2 din Convenție. Prin urmare, chiar dacă în Codul penal finlandez nu se face referire la grupul infracțional organizat, ci la organizația infracțională, aceste expresii sunt relativ identice. În definirea organizației infracționale nu s-a mai prevăzut formularea „pentru a obține, direct sau indirect, un avantaj financiar sau un alt avantaj material”.

În legătură cu infracțiunile de la capitolul 13, fără a recurge la o analiză detaliată a textelor de mai sus vom sublinia că de data aceasta, legiuitorul finlandez se referă, fie la o asociație de tip general, fie la o asociație de tip militar, la ambele prevăzându-se scopul înființării sau organizării, scop ce este clar definit și expres prevăzut.

Observăm că și aceste asociații nu sunt constituite la întâmplare, sunt formate din mai multe persoane și în scopul săvârșirii infracțiunilor grave care privesc Statul finlandez, ordinea sa politică.

Elementul material se realizează numai prin acțiuni comise alternative, fapta respectivă fiind o infracțiune de acțiune cu forma de vinovăție a intenției directe.

Așadar, se poate concluziona că și la acest model legiuitorul este preocupat de o incriminare cât mai exactă și mai clară, apropiindu-se de definirea grupului infracțional organizat așa cum este prevăzut prin dispozițiile Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate.

C. Modelul belgian

Conținutul legal al infracțiunilor specifice domeniului de cercetare. În privința materiei ce face obiectul analizei noastre, în legislația penală belgiană se folosesc mai multe expresii (bandă, bandă armată, asociație, organizație criminală, infracțiune teroristă, grup terorist), care în principiu, ar putea semnifica referirea la grupul infracțional organizat.

Vom reda mai întâi dispozițiile legale care fac astfel de referiri, după care vom proceda la prezentarea unor observații.

Potrivit art. 128 C. pen. belg., *cel care, fie pentru a intra în posesia banilor publici, fie pentru a invada domeniile, proprietățile, piețele, orașele, fortărețele, magazinele, arsenalele, porturile, navele sau clădirile ce aparțin Statului, fie pentru a ataca sau a se opune forței publice și care acționează împotriva autorilor acestor crime, care se află în fruntea bandelor armate, sau care exercită orice funcție sau comandament, este pedepsit cu detenția de la 15 la 20 de ani.*

Conform art. 129, *dacă aceste bande au drept scop, fie jefuirea sau împărțirea proprietăților publice sau naționale, sau ale unei adunări de cetățeni, fie atacarea, fie rezistența în fața forței publice care acționează împotriva autorilor acestor crime, cei care au condus aceste bande și care au exercitat orice funcție sau comandament sunt pedepsiți cu reclusiunea de la 15 la 20 de ani.*

În baza art. 130 *pedepsele stabilite în cele două articole sunt aplicabile celor care au condus asociația, au constituit sau au dispus să se constituie, au organizat sau au dispus organizarea bandelor.*

Prin dispoziția art. 139 se definește *grupul terorist* ca fiind *asociația formată din mai mult de două persoane, constituită în timp și care acționează în comun cu scopul de a comite infracțiunile teroriste vizate de art. 137.*

În Titlul VI (denumit „Crime și delikte împotriva securității publice”), Capitolul I („Despre asociația constituită în scopul de a atenta la persoane și proprietăți și despre organizația criminală”), legiuitorul belgian se referă la *asociația constituită* fără a o defini (art. 322) dar, definește în dispoziția art. 324 bis, organizația criminală.

Așadar, potrivit art. 322 *orice asociație constituită în scopul de a atenta la persoane sau la proprietăți este o crimă sau un delict care există prin simplul fapt al organizării bandeii.*

Art. 324 bis prevede: *constituie o organizație criminală asociația constituită din mai mult de două persoane, organizată în timp, în vederea comiterii de crime, delict care sunt pedepsite cu închisoare de 3 ani sau cu o pedeapsă mai gravă, pentru a obține direct sau indirect avantaje patrimoniale, folosind intimidarea, amenințarea, violența, manevre frauduloase sau corupția sau recurgând la structuri comerciale sau altele pentru a disimula sau facilita realizarea infracțiunilor.*

Din cele prezentate mai sus se pot reține următoarele:

- legiuitorul belgian nu definește anumii termeni lăsând în sarcina doctrinei și a practicii judiciare să interpreteze semnificația acestora și să explice sensul unor expresii;

- având în vedere dispoziția art. 130 citată mai sus, se poate aprecia că legiuitorul a inclus termenii de *bandă armată* și *bandă* într-o expresie cu un conținut mai larg, acela de *asociație*, care, în opinia noastră în raport de dispoziția legală belgiană, presupune o anumită structură organizatorică (a conduce înseamnă a îndruma un grup de oameni, o activitate, o organizație, a decide cu privire la desfășurarea activităților etc.) pentru un grup de persoane, prin repartizarea atribuțiilor între membrii săi și prin luarea măsurilor în mod coordonat, metodic, disciplinat și în deplină ordine, ducând la desfășurarea unor activități eficiente, prin atingerea scopului propus în cadrul asociației;

- definirea grupului terorist (art. 139) semnifică preocuparea legiuitorului de a da o interpretare unitară în cazul infracțiunilor teroriste în așa fel încât, aprecierile și interpretările doctrinare sau jurisprudențiale să nu afecteze sensul și scopul incriminării unor astfel de infracțiuni;

- definirea organizației criminale prin luarea în seamă și prin transpunerea în norma internă a prevederilor art. 2 lit. a) din Convenție semnifică – din partea legiuitorului belgian – denotă aceeași atitudine de profunzime și rigurozitate în punerea în acord a celor două modele.

Pentru a se înțelege mai bine sensul art. 322, și nu numai, din Codul penal belgian, arătăm că, în conformitate cu art. 1 din același act, infracțiunea sancționată de lege printr-o pedeapsă penală este o crimă; infracțiunea pentru care legea prevede o pedeapsă corecțională este un delict iar infracțiunea pedepsită de lege printr-o sancțiune aplicată de poliție este o contravenție.

5. Concluzii

Revenind la reglementarea din legea penală română apreciem că pentru o unitară interpretare și aplicare a dispozițiilor legale în materie se impun următoarele:

- în conținutul infracțiunii de „Grup infracțional organizat – art. 367 C. pen.” să se prevadă și acțiunile de asociere și organizare întrucât, pe de o parte, prin acțiunea de asociere ia „naștere” grupul infracțional, iar pe de altă parte, prin acțiunea de „organizare” se asigură un cadru coordonat, disciplinat și ordonat în desfășurarea cât mai eficientă a acțiunilor propuse;

- renunțarea la sintagma „infracțiuni grave” în favoarea expresiei „uneia sau mai multor infracțiuni” nu este de loc inspirată putând genera o aplicare neunitară a dispozițiilor art. 367 C. pen. prin reținerea grupului infracțional organizat pentru infracțiuni mai puțin grave, ceea ce nu credem că este în spiritul dispoziției art. 2 lit. a) din Convenție;

- în cazul infracțiunii de „Grup infracțional organizat” și într-o măsură mult mai mare în cazul altor infracțiuni din noua lege penală, legiuitorul român a fost preocupat, între altele, de definirea cât mai corectă și mai exactă a conținutului incriminator (ceea ce este foarte bine), și a fost mai puțin grijuliu pentru explicarea sensului și semnificației anumitor termeni sau expresii, lăsând această operațiune în seama doctrinei și jurisprudenței. În acest sens arătăm că în modelele străine analizate anterior, legiuitorul a fost preocupat de explicarea, definirea unor termeni, expresii etc., imediat după redarea conținutului incriminator, definirea respectivă constituind parte a conținutului infracțiunii, asigurându-i-se un alineat distinct, toate acestea în scopul evitării unor interpretări și aplicări neuniforme a normelor de incriminare, model ce ar putea fi preluat și în legislația noastră.